

TLAČOVÁ SPRÁVA č. 15 - 2020/2021

Herci z Čiernej vody o svojich paralelných svetoch

„Vy a my žijeme v paralelných svetoch. Je to tak. Žijeme v paralelných svetoch.“ Neveríte? Prídte sa presvedčiť do Štátneho divadla Košice a nenechajte si ujsť nový titul v repertoári činohry - hru súčasného nemeckého dramatika Rolanda Schimmelpfenniga Čierna voda, ktorá bude mať premiéru v sobotu 28. novembra 2020 na Malej scéne ŠDKE. A v akých paralelných svetoch žijú herci z tejto inscenácie?

Diana Semanová:

„Keď som chodila na základnú školu, farba mojej pokožky bola tmavšia, než je teraz. Neuvedomovala som si to, kým mi to spolužiaci nedávali najavo. Pýtala som sa sama seba, prečo som kvôli farbe pleti terčom posmechu? Prečo si nemôžem nájsť kamarátov rovnako ľahko ako iní? Prejavilo sa to aj na mojich výsledkoch v škole, ktoré boli podpriemerné. Nič ma nebavilo a odmietala som komunikovať s pedagógmi, odpovedať pred tabuľou, čo vyvolávalo ešte viac nepríjemných reakcií od spolužiakov. Už vtedy som videla rozdiel v spoločnosti, v ktorej žijem. Oni ma prinútili rozdeliť svet na bielych a tmavých. Väčšina šikanujúcich detí v triede bola zmanipulovaná vodcom skupiny. Stali sa otrokmi, ktorým možno aj bolo ľúto, čo robia, ale túžba zapadnúť do danej komunity bola silnejšia ako svedomie. Viem, že to boli len deti, ktoré možno nevedeli, že kruto ubližujú, ale aj v tomto možno vidieť dve tváre tohto sveta. Na jednej strane sa umelo prispôsobujeme, chceme sa páčiť iným a zo strachu neukazujeme vlastnú tvár. Až keď prídeme domov, snímeme masku. A to všetko namiesto toho, aby sme budovali vlastné vnútro a presadzovali názory, o ktorých sme skutočne presvedčení. Ľudia ešte aj dnes potrebujú akýmsi spôsobom rozdeľovať, kto kam patrí. Je na každom z nás, do akej miery sa podriadime spoločnosti. Každý má svojím spôsobom masku, ktorú nasadí v určitých situáciách a pri určitých ľuďoch. Ale nestratiť vlastnú tvár v spoločnosti s mnohými tvármi je viac ako patriť do najprestížnejšej komunity.“

Jakub Kuka:

„Veľakrát mám pocit, akoby sme žili vo viacerých paralelných svetoch. Svetoch, v ktorých sa paralelne na obidvoch stranách deje niečo podobné, ale aj niečo odlišné. Ako keby to boli svety s vlastnými smernicami. Záleží to od toho, čo sme schopní prijať. Kde sme schopní žiť a čo sme schopní robiť. Moja mladosť. Vnímanie sveta v úzkom profile a neskôr postupné objavovanie niečoho paralelného. Viera, vesmír, anjeli... Objavovanie seba samého v týchto svetoch... Dnešný svet... Predstavujem si skelet akýchsi štruktúr, ktoré spoločne vedľa seba fungujú alebo aj nefungujú. Rozhodne ale existujú popri sebe... V jednom máme tváre podobné (nemyslím fyzicky podobné), pretože v konečnom dôsledku všetci sme si podobní a jednotní ako bytosti. Teda ako ľudia s dušou. Či sa líšime etnicky alebo rasovo, stále sme ľudia. Skôr mám na mysli rozličné, povedzme teda to komplexné (mnohotvárne). Mnohotvárne v tom, že každý jeden ako ľudská duša, bytosť, máme odlišné vnímanie, cítenie a podľa toho aj správanie a konanie. Odlišnú tvár. Každý jeden človek je individuálny a špecifický. Tak ako v živote prežívame to pekné a pokojné, prežívame aj to smutné a zraniteľné. Život bol, je a bude vždy plný nástrah, ktoré nám prichádzajú do života kvôli tomu, aby nás formovali, upozorňovali alebo z nás robili silnejšiu osobnosť. Inokedy zas aby nás potrestali, pretože sme sa vedome previnili. Naše tváre si tieto „životné jazvy“ nesú so sebou... Život nás učí prijímať túto paralelu súbežne. Pokiaľ je naša duša veľkorysá a správajú by sme sa tak, že sa chceme rozdať pre dobro jednotlivca alebo i spoločnosti, často si tým môžeme ublížiť. Myslím si, že na obranu svojho súkromia by sme mali mať druhú tvár, ktorou sa chránime. Nemyslím tým ale tú negatívnu. Súkromie človeka je jedno z najväčších bohatstiev, ktoré si nosíme v sebe. S ktorým sa málokomu zdôverujeme. A možno ani nikomu. Často sa v živote dostaneme do situácie, z ktorej

vycítite, že by nás mohla zradiť, zraniť alebo o niečo pripraviť. Tým pádom nám začína fungovať obranný mechanizmus. Deje sa to veľmi jednoducho. Ako u zvierata. Vycítite konflikt, stiahneme sa alebo vytasíme svoje zbrane. V bežnej komunikácii napr. dvoch osôb je to argumentácia. Obhajoba svojho názoru. Začneme sa teda podvedome správať tak, že si človeka, osobu, s ktorou napríklad komunikujeme, držíme na dištanc. Nemyslím tým fyzický dištanc. Sme opatrní. Chceme si toho človeka otestovať, overiť, viac ho spoznať. Nedať mu hneď všetko. Život je nevyspytateľný práve v tom, keď niekomu dôverujeme a po čase sa ukáže tá druhá tvár človeka. Tej spoločnosti. Ukáže sa pravé ja. Máme pocit, akoby nám niekto veľmi jemne pichal ostrý predmet tam, kde to najviac bolí. Alebo ho dostaneme v momente, keď to najmenej čakáme. Človek alebo spoločnosť môže s druhou tvárou narábať podvedome ale aj nevedome. Každý človek je hriešny. Nikto nie je dokonalý. Rozdiel je len v tom, kto do akej miery. Nevedome našou druhou tvárou ublížime, no pokiaľ sme sebakritickí a empatickí, po čase si to uvedomíme a mrzí nás to. Chceme to napraviť. Vynahradiť. Ospravedlniť sa. Nie sú následky. Niekto môže ubližovať podvedome. Hrať na dve strany pre svoj prospech. Pre svoje hmotné alebo nehmotné uspokojenie. Ak sa k tomu pridá psychická porucha, môže to viesť ku katastrofálnym scenárom. V malom k smrti. Vo veľkom k vojne. V globále jednotní a súdržní nie sme. A ak by sme boli, bolo by to dobre alebo nie? (...) Ale časť ľudstva jednotná a súdržná byť môže. Ak by sme sa bavili o komplexnosti, svet je až širokospektrálne mnohotvárný. A kvôli tomu nie sme na dobrej ceste do budúcnosti našich životov. Možno si väčšina uvedomuje len to, čo nám všetko táto multimediálna doba umožňuje. Nevidí ale to, aké to môže mať následky pre tých, ktorí tu budú žiť po nás...”

Katarína Horňáková:

„Žijeme v dobe, kedy sa mi svet zdá byť rozdelený na mnoho kúskov, ale každý ideme a spejeme k rovnakému cieľu. Čo nás čaká v cieli, to je ešte nepreskúmané a každý má v hlave inú predstavu. Dôležité pre mňa je žiť v láske, v harmónii so sebou samým, aj s týmto svetom. Nie vždy sa mi to darí – pretože „iná“ strana tohto sveta mi v tom bráni. Snažím sa riadiť heslom „podľa seba súdím teba“ - a to mi prinieslo do života mnoho prekážok. Kvôli tomu som sa v živote často sklámala a zistila som, že 13 nie všetci uprednostňujú hodnoty, aké uprednostňujem ja, a v tom cítim tú rôznorodosť. Pre mňa je správne jedno a pre iného je správne niečo iné, a to ja neviem pochopiť (snáď sa to naučím). Mám pocit, akoby ľudia prestali dýchať! Ale... čo je vlastne správne? To, čo cítim ja...? Alebo to, čo cíti a koná niekto iný...? Nechcem žiť v strachu a prísť do cieľa. Chcem prísť do cieľa bez strachu. S hlbokým nádychom a výdychom...”

Martin Stolár:

„Do strednej školy som žiadne paralely vo svojom živote nevnímal, ale keď som prišiel na vysokú školu, uvedomil som si, že žijem dva úplne rozdielne životy, že moje správanie je úplne iné a doslova sa prispôbujem spoločnosti, v ktorej sa nachádzam. Cez týždeň som v škole ako ťažký intelektuál polemizoval nad divadlom. Cez víkend som hral dedinský futbal, popíjal v krčme pivo a nadával, že na druhý deň musím ísť kopať zemiaky. Tým si nechcem uťahovať z dedinského života, práve naopak, dedinu zbožňujem a stále mi je bližšia ako mesto. Chcem tým len povedať to, že som v danom okamihu robil to, čo robili ľudia v mojom okolí. A navyše som ani netúžil po tom druhom svete. A škola verzum môj dedinský život je len jeden z viacerých príkladov mojich paralelných svetov. Ďalším dôkazom existencie paralelných svetov sú médiá, ktoré pracujú ako prostredník medzi človekom a vonkajším svetom. Ťažko hodnotiť vierohodnosť médií a ich kritika ani nie je predmetom tejto úvahy. Avšak s našou predstavou okolitého sveta táto vierohodnosť úzko súvisí. Mediá nás informujú o klimatických zmenách, vojnových konfliktoch, športe, umení, atď. Práve mediá nám vytvárajú obraz paralelného sveta. Skutočný svet však môže byť úplne iný. Ak sa však vďaka mediám zrodil v našich predstavách istý, aj keď nie pravdivý obraz, nemôžeme tvrdiť, že tu nie je. Každé naše ďalšie konanie v kontexte s týmto svetom sa bude odvíjať od toho, čo si o tomto svete myslíme a nie od toho, ako to v skutočnosti je. V súvislosti s paralelnými svetmi som si spomenul na film režiséra Franka Darabonta Vykúpenie z väznice Shawshank. Paralelné svety si tu môžeme veľmi dobre uvedomiť. Napríklad tu vidíme, ako jednu z postáv menom Brooks prepustia po 50 rokoch z väzenia. Ten sa krátko po prepustení obesí vo svojej izbe a zanecháva list na rozlúčku, v ktorom píše, že je už unavený z toho, ako sa stále bojí. „Rozhodol som sa nezostať“, píše. Tu vidíme paralelu sveta slobodného a sveta obmedzenej slobody. Brooks už tento slobodný svet nedokáže prijať. Nevie, ako sa začleniť do spoločnosti, ktorá žije a celý ten čas prežívala „slobodu“. Preto by som s určitou pravdou povedal, že existuje svet slobodný a paralelne s ním svet neslobodný. To ma privádza k ďalším tváram dvoch paralelných svetov a to je život taký, aký ho poznáme a viera v život posmrtný. Vyššie som dal slovo sloboda do úvodzoviek, pretože si myslím, že aj človek, ktorý nie je právne obmedzený na slobode, skutočne nevie byť slobodný. A práve preto ľudstvo zachraňuje paralelný svet, ktorým je posmrtný

život. Viera v tento svet je prirodzená pre viaceré náboženstvá a ja sám v tento paralelný svet verím. Možno je to práve preto, že jedine tam budem mať pocit skutočnej slobody. Chvalabohu žijem v slobodnej demokratickej krajine, ale aj tak som otrokom svojich zlovykov a závislostí. Verím, že úplné oslobodenie sa možno dá zažiť len v posmrtnom svete. Medzi paralelnými svetmi je veľmi tenká hranica a veľmi ľahko sa môžu cesty týchto paralelných svetov skrzyžiť.“

Lívia Michalčík Dujavová:

„Dve tváre. Dva svety. Jednoduchosť a prirodzenosť. To, čo sme dostali. A to, čo si sami umelo vytvárame. Ďakujeme, ľúbime, radujeme sa. Tancujeme, spievame, maľujeme. Sme s chybami, každý jeden, tak nepodobný jeden druhému... Sme nedokonalí a učíme sa. S citom, úctou a pokorou. A s pravými pocitmi. Vnímame jeden druhého. Reč očí, tela, mimiky. Počúvame, naslúchame, cítime. Prijímame to, čo nám dal niekto úplne zadarmo... Začínáme žiť vo svete, kde sa stráca pravda. Sociálne siete sú našim domovom. S cudzími ľuďmi ležíme vo svojich spálňach a varíme vo svojich kuchyniach. Pomaly, ale isto strácame pravú tvár. Porovnáваме sa s niekým, koho ani nepoznáme. Záleží nám na názoroch iných. A tak s vyhasnutou dušou pridávame usmievané tváre na Instagram. Máme právo byť aj smutní, sklamaní. Tak prečo klameme? Prečo hráme divadielko? Pod nenápadným tlakom sa chceme zaradiť medzi tých 16 so zubami bielymi ako sneh, tých, ktorí si žijú čierno-biely život s čierno-bielym filtrom. A prečo? Veď zuby s odtieňom sivo-žltej a priesvitná pokožka s červenými bodkami sú tiež fajn. Tak prečo si nezachovať svoju tvár? Načo ten konzum okolo nás? Pochybnosti, neistota, nedôvera v samých seba? Život milujem so všetkými odtieňmi. Ráno vstanem, na líci mám odtlačky od vankúša. Hovorím si, vďaka Bohu za to! V bruchu cítim očakávanie z nasledujúcich hodín, stretnutí, denného programu - vďaka Bohu za to! S obyčajnou kávou v ruke si tancujem na Ninu Simon - vďaka Bohu za to! Žijeme v paralelných svetoch. Skutočný svet verzus instantný svet. Prirodzený svet verzus rýchlo rozpustný svet. Keď filter, tak skôr ten kávový. Keď instant, tak len polievkový. Žijeme. Láska je skutočne.“

Andrej Palko:

„Jedna vec je to, čo si ty sám, ako sa poznáš, vnútro, obsah. Druhá vec je to, čo ide navonok, čo ide medzi ľudí. Človek aj keď sa snaží byť dobrým človekom, ako len vie, nikdy nebude pôsobiť presne tak, akým naozaj je. To sú tie dva svety. Jeden ten vnútorný, čo má každý z nás. Vieš, čo cítiš, čo prežívaš. A ten druhý svet, čo vidia tí druhí. Nikdy nespoznáš druhého tak, ako poznáš seba. Nikdy ťa druhý nespozná tak, ako sa poznáš sám. Paralelné svety.“